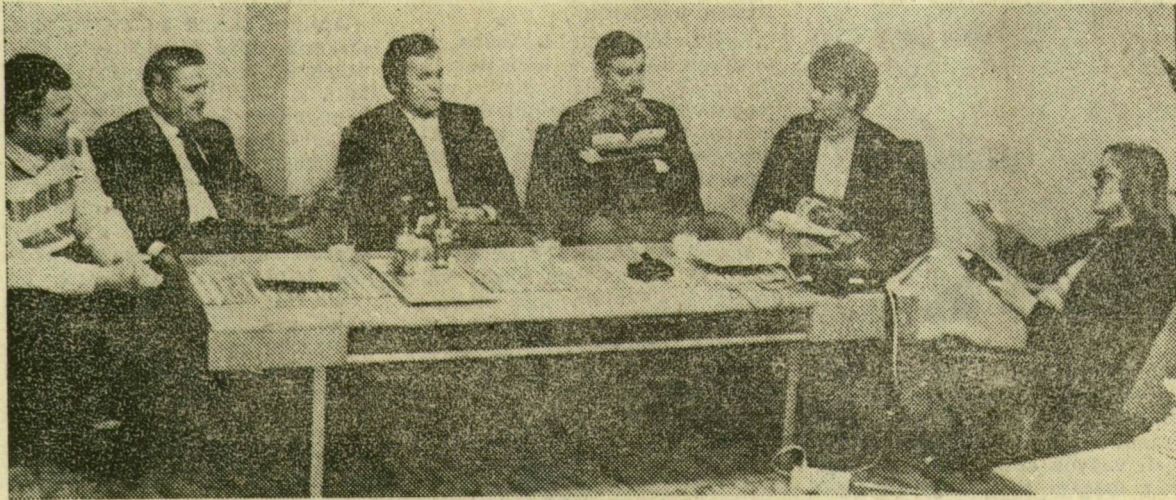

Munkaterületük az egész város

Beszélgetés a tanácsi munkáról

Hogyan irányítja a városi tanács testülete Szeged életét, fejlődését — erre a kérdésre az átlagos újságolvasó rendszeresen választ kap a tanácsulésokról és a végrehajtó bizottság üléseiről szóló tudósításokból, a város életéről szóló cikkekkel — ha olykor közvetve is. Ritkábban esik azonban arról szó, hogy miként vesz részt a tanács egy-egy tagja a várospolitikai kérdések megoldásában, hogyan válik összekötő kapocs a város lakói és vezetői között, s ezáltal miképpen részesedik személyesen is a munkások közül, mint veszi vállaira a még megoldandó gondokat... Szerkesztőségünk — melyet a beszélgetésben Pálffy Katalin képviselt — a városi tanács négy tagját hívta vendégül, hogy Takács Mátéval, Szeged főépítészével együtt a várospolitika és a tanács tagok munkájának eleven kapcsolatáról ejtsünk szót. A beszélgetés időpontja nem véletlenül volt április első fele, a közelgő tanácsi választások előkészítésének ideje: a tanács tagok ilyenkor felméri, mit végeztek. Beszélgetésünk résztvevői — felvételünkön, balról jobbra haladva — Lángi István, a gumigyár karbantartó-művezetője, dr. Horváth Károly főiskolai tanár, az Élelmiszeripari Főiskola technikai intézetének igazgatója, középen Takács Máté főépítész, ifj. Tóth Antal, a szalámigyár megbízott csoportvezetője és Mészáros Rezsőné, a gedói általános iskola igazgatója voltak, s közülük négyen olyan tanács tagok, akik már a második választási ciklus végére értek, tehát csaknem egy évtizednyi tanács tagi munka tapasztalatairól szólhatnak.

P. K.: Választókerületük lakói feleslegesnek tarthatják a kérdést, de lapunk többi olvasója nem: kérem, mondják el, hogyan lettek tanács tagok!

Mészáros Rezsőné: Pedagógus pályafutásommal egyidős a tanács tagságom. A tanulmányaim mozgalmi élete után lényegében ugyanazt folytattam, 1970-től. Nekem nagyon sokat segített a tanács tagi munkában, hogy a szülőkkel közvetlen kapcsolatba kerültem. (Választókerületem, a 73-as is tarjáni: a háromszázötvenedik — a szolgálatához és a pártház környéke.) A pedagógusok általában jobban megértik az emberek gondjait: amikor megválasztottak, tudtam, sokszínű, életszerű munkám lesz. Tarjában is lakom: láttam, hogyan alakul, nő ki a földből ez az új városrészt.

Tóth Antal: Egy új városrészben mást jelent tanács tagnak lenni, mint egy „előregedett” negyedben. Szépnek, jónak ígérkezett minden, aztán jöttek a problémák... Nálunk is, a 71-es körzetben, a Budapesti körút, Sziléri sugárút, töltés, záportározó közötti területen.

P. K.: Kire támaszkodhat a megoldás keresésekor?

Tóth Antal: A népfront körzeti bizottságával jó a kapcsolatunk — onnan kapok sok segítséget, igaz, ez kölcsönös.

Horváth Károly: Én meg az 1970-ben létrejött Élelmiszeripari Főiskolát képviselem a tanácsban. Azóta vagyok tanács tag is... A körzetem persze, komolyra fordítva a szót, nagy: a Marx tér, Pulz utca, Bakay Nándor utca és Teréz utca között, a 99-es számú körzetben 1200 választópolgár él. Ezt a vidéket én egyébként negyven éve ismerem: ott voltam középiskolás. Sok ismerősöm van az idősebb emberek között is. Egyébként jobban félttem ennek a körzetnek a gondjaitól, mint amennyi aztán adódott. Tudtam, hogy sokat nem ígérhetek a választóimnak — inkább személyes gondjaik megoldásában számíthatnak rám. Az a tapasztalatom, a tanács tag a szakigazgatási szervezetben dolgozók közreműködésével olyan ügyeknél is sikerrel bábkodhat, amelyekre egyébként nincs paragrafus... Ilyen volt a börtönnel szembeni, életveszélyessé vált ház bontása, vagy a főiskola eddigi törté-

netének jó néhány, végül is megoldódott gondja.

Lángi István: A választókerületembe, a 101-esbe én meg beleszülettem. Alsóvárosi gyerek voltam — a Hunyadi János sugárút, Szivárvány és Alföldi utca, Bécsi körút között élők választottak tanács tagjukká. A szüleimmel éltem, nagyon fiatal voltam, amikor a jelölésem ötlete a munkahelyi KISZ-szervezetben felvetődött. És a lakóhelyem idősebb lakói is mellém álltak — vasutaslakta körzet az, és édesapámnak is a MÁV adta a kenyeret. Könnyű indulásom volt: a népfront titkára is vasutas... S az 1971-es választásokat megelőzően nagypáram volt ott a tanács tag. Az érdekesebb előterjesztéseket már általános iskolás koromban olvastam nála...

Takács Máté: Ez aztán az igazi folyamatosság! A tanácsi munkát egyébként sem lehet választásonként újakezdeni: a folyamatosság éppen azon alapul, hogy az újra megválasztottak, a „régiek” segítik az újakat, a kezdő tanács tagokat, mint az a Lángi családban lehetett... Persze, azért az majdnem minden új tanács taggal előfordul, hogy interpellációval akar — merő jóakarattól — egészen személyes ügyeket elintézni... Alighanem így kezdődik a tipikus tanács tag-pályafutás. A rutinszerűséget, a válogatni tudást a terület alapos ismerete hozza meg, s el kell tennie egy bizonyos időnek, mire a tanács tag és általa a választói is felismerik, milyen igényekkel léphetnek fel.

Horváth Károly: Van egy ideillő történetem. Olyan régi harcostársamat váltottam, aki tizenhat évig volt ott tanács tag. Mindazokat a problémákat, amikkel ő nem tudott annak idején zöldágra vergődni, a beszámoló gyűléseimen — mindegyiken! — sorra felvetette. Amikor már harmadszorra szóltam föl, csak odaszóltam: te itt éltél, dolgoztál, mi az ördögöt csináltál? Semmi nem változott... A szél ugyanúgy viszi a piactérről a szemetet, az autók ugyanúgy parkolnak, bőgnek a motorok... No, persze, sikere is adódott: annak kinyomozása például, hogy a szakközépiskolánk telke — a Shell-kút mellett — kié... Két évig állt a munka, mert a gazdának nem volt nyoma a telekkönyvben. Végül a pesti földhi-

vatal kiderítette: a háború előtti alsóváros-móravárosi legetető bizottság jogutódja az egyik szegedi térség. Az elnök tőlünk tudta meg, hogy földjük van arra felé...

Lángi István: Mi is kerestünk már gazdát... Három viszonylag új IKV-ház van a körzetemben. Megkeresett a népfronttitkár, meg a lakóbizottság elnöke, hogy társadalmi munkában jó lenne a házak közébe gyöngykevicset teríteni — csak anyagot kellene szerezni hozzá. Körülbelül három évig tartott a vita, hogy a házak közti terület kié: a tanácsé, és akkor a városgazdálkodási vállalat ad kavicsot, vagy az IKV-é, és akkor onnan várható a kavics... Hivatalos telekönyvi szemlét kellett kérni, hogy kitudódjon: az IKV területe, az a rész, ami addig nem kellett senkinek sem... Ennél hosszabb ügyem egy volt. Annak ma sincs vége, sajnos. Vagy hat éve tanácsért fordult hozzám egy idős néni: védőoltást, határos megelőzést és gyógykezelési módot tudakolt betegségre. En akkor a börtöngyógyászati szakrendelést ajánlottam neki. Allig egy hónapja, hogy olvastam a néni levelét a Postaláda rovatban. Talán emlékeznek, a panasz oka: a ruh... Elgondolkodtam: szegény, hat éve jár az ügye után, és még most is ott tart, ahonnan elindult.

Mészáros Rezsőné: A tanács tagnak az egész város a munkaterülete — nem ragaszkodhat csak a saját körzete ügyeihez. Az Északi városrész szélén, a gedói iskola mögött, van egy nagy szanált terület. És mert az Északi városrészben nincs még sportpálya, úgy gondoltuk, ha megkapjuk a várostól, építünk egyet, társadalmi munkában. Pénzünk nem volt az induláskor — most már van valamennyi —, hát pályázatot adtunk be az OTSH-hoz. Napokon belül megjöhet a hír az eredményről. Van terület, van engedély, már csak a rajtjelre várunk.

P. K.: S mindennek a szervezése — összeszámolható-e valaha? — sok időt igényelt.

Mészáros Rezsőné: Rengeteget. A „sportkombinát” ügye jó példa arra is, hogy az egyes városrészek nem különülnek el egymástól. Tarjániak kezdtük a szervezést, együtt az Északi városrész lakóival. A határok összemossódnak a munkában.

P. K.: Gondolom, a pályán sem lesz kiírva: Belépés csak az Északi városrész lakóinak...

Mészáros Rezsőné: Tíz év kellett hozzá, hogy a különálló és telepként emlegetett Tarján a város része legyen. Mennyi utánajárás, olykor harc, vita után léptünk előre, mire a lakótelep elszigeteltsége feloldódott! Nekünk, tanács tagoknak az volt a feladatunk, hogy megértessük: az új lakóegyedben az emberek ugyan mindig magasabb igényekkel lépnek fel, de csak a takarónkig nyújtózkodhatunk ott is... Mára ezt sikerült elfogadtatnunk.

P. K.: Siker... Általában nem adják könnyen.

Tóth Antal: Nem a választókerzetemben lakom, de Tarjában. Néhány lakóbizottsági tag azzal kerestem fel, vállaljam el mégis a gyermekpancsoló ügyének a patronálását. Az lepett

meg legjobban, hogy vagy tudatnyi vállalat első szóra segített. Lehet itt nálunk dolgozni...

P. K.: Ötlet és szervezőerő kell hozzá...

Tóth Antal: És még valami. Annak felmérése, hogy mire vagyunk képesek. A körzetemben levő záportározó, úgy látszik, meghaladta a társadalmi munkások erejét. Eredetileg a tizenévesek „mini-sporttelepe” lett volna — s mennyire hiányoznak az egyes korcsoportokra méretezett és tervezett játszótérek! A záportározó tanulságait ki-ki majd hasznosítja a saját működési területén: a mi tanács tagi csoportunk amellel áll ki, hogy a gyerekeket nem lett volna szabad onnan kiszorítani. Lassanként Tarján személtelépévé válik az a rész...

Takács Máté: Azok számára is tanulságos eset a záportározóé, akik a várospolitikai célok megvalósításához alkalmanként társadalmi munkások segítségét kérik. Ezeket az erőket célszerű olyan feladatok megoldásához csoportosítani, amelyeknek látszik a végük!

Horváth Károly: Akkor aztán a tanács tag sikere lesz az is — de persze nemcsak az övé —, hogy a „lelkek békéjét” sikerült megteremtene.

P. K.: A szűkebb lakókörnyezetben élők egyetértésére, közös munkájára gondol!

Horváth Károly: Arra is. Meg arra, hogy a tanács tagok tanácsi bizottságokba csoportosulva — a város egészében gondolkodhatnak egy szakterületen. A bizottságokat úgy szervezték, hogy azok nem a tanács hivatásos tisztviselőinek vezetésével működnek — így még szélesebb társadalmi bázisra támaszkodhatunk. Az utóbbi néhány évben már érvényesült az a törekvés is, hogy a viszonylag kisebb létszámú állandó bizottságok egy-egy célfeladat elvégzéséhez az adott terület, témakör legjobb ismerőit hívják meg, s így megalapozott, elmélyült vizsgálódással készült anyagokat terjeszhetnek a bizottságok a testület elé. Ezt a módszert az élet diktálta, képesség feltételezni és elvárni, hogy a tanács tag minden témában otthonosan mozogjon, véleményét mondjon.

P. K.: A véleménynyilvánításnál maradvány, a tanácsülésen szót kérő tanács tag, vagy a hivatalokban személyesen közbenjáró tanács tag véleményét kérem: melyik dolga a könnyebb?

Tóth Antal: Hatásosabb a tanácsülésen interpellálni, de hát oda nem vihető akármilyen probléma... Más kérdés, hogy a tanácsülésen, vagy utána kapott válasz sem mindig kielégítő. Kiseb ügyekben egyébként az ember személyesen intézkedik — ennek meg az a hátránya, hogy nem marad írásos nyoma. A tanács tag örök dilemmája, hogy két markos férfi segítségével kidobja-e a játszótérről a hinta elkorhadt talpazatát, vagy induljon el a hivatalos ügyintézés sokkal hosszadalmasabb útján.

Lángi István: Apró, de a közönséget érintő ügyek egész sora kerül szóba egy-egy beszámoló gyűlésen. Tapasztalatom szerint megnőtt az érdeklődés az ilyen lakókörzetségi témák iránt — talán összefüggésben azzal, hogy a város külső kerületeire is nagyobb gondot fordít a tanács. Hat lámpahely, vagy százméternyi járda az ottlakóknak nagyobb dolog, mint egy új ABC, két kilométerrel odébb!

Mészáros Rezsőné: A tanácskozás központokban, ahol a város vezetői rendszeresen tájékoztatják az adott városrész lakóit a fejlesztési elképzelésekről, s ahol áttételek nélküli eszmecsere alakul ki várospolitikai kérdésekről az előadó és a hallgatóság között, tehát ezeken a fórumokon az is nyilvánvalóvá vált: a nyílt, őszinte beszéd, az ígéretések nélkül ismertett terv értő fogadtatásra talált.

Takács Máté: A sok ezer apró ügyből lesz a várospolitika. Amikor ezt a már rendszerbe foglalt várospolitikát megismertetik a lakossággal, akkor beszélhetünk nyílt várospolitikáról. És biztos, hogy ebben a tanács tagoknak nagy szerepük van. Nem emlékszem olyan esetre a hatvanas évek táján, hogy mielőtt egy előterjesztés a tanácsülés elé került volna, már megtárgyalták a vá-

ros lakói... Ez a gyakorlat 1974-75 táján honosodott meg nálunk s talán nem túlzás, ha azt állítjuk, Szeged a várospolitikai nyitottság megteremtésében az esik között volt akkoriban. Már a hetvenes évek elején akár-melyik szegedi polgár megismerkedhetett a rendezési tervekkel. A 4-es villamos végállomásánál még megvolt a régi kis pártház, ahol Tarján terveit bemutattuk az érdeklődőknek 1969-ben. Úgy gondolom, ez a nyitottság a következő tervciklusban válik majd igazán általánossá, s akkor elkezdhetők lesznek azok a kinos helyzetek, amikre Szegeden is volt példa — például a parkosításban... Hogy tudniillik asztal mellett megterveznek valamit, közben a lakók kint a ház előtt elkezdenek valamit másképp csinálni. Jönnek a hivatásokok, kidobálják a minap ültetett palántákat, mert az ő tervrajzokon azok nincsenek rajta... Anélkül, hogy a lakosság mostani környezetével kapcsolatos gondjait ismernék, távlati elképzeléseket sem fogalmazhatunk. Egyetlen példa: Rókus első ütemében — tarjáni észrevételek alapján — már figyeltünk arra, hogy közvetlenül a lakóházak abiakai alá ne tegyünk „dühöngőt”, mert aki három műszakban dolgozik, az nappal nem tud pihenni a gyerekszívaitól.

Horváth Károly: Mondok egy ellenpéldát. Tudom az összes hivatalos kifogást, van elég belőle, mégsem értem, hogy lehet olyan szemetes a rakpart... Tisztázatlan kérdésektől ugyanis nem szokott tisztább lenni egy közterület sem. Szerettem volna interpellálni ez ügyben, de olyan emelkedett hangulatú volt a legutóbbi tanácsülés, hogy nem akartam ünneprontó lenni. De ha szabad, ezúton megkérdem: érdekl-e azt, aki nem tud már a lépcsőre leülni, hogy mitől gyűlt ott össze a szemét? Hacsak nem épp ő tört össze egy sörösüveget... Mert akkor legalább tudja!

P. K.: Beszélgetésünk befejezésül, kérem, mondják el, hogy akár tanács tagként, akár magánemberként mit várnak a következőtől?

Lángi István: Két dolgot jó lenne mihamarabb megérni: úgy épüljenek új tantermek, hogy egyetlen régi iskolát sem kelljen bezárni, mert akkor nem nyertünk sokat. A másik: épüljön — jó, öt év múlva — Szegeden egy műjéggálya.

Mészáros Rezsőné: Majd csinálunk mi a gedói iskola belső udvarán! A most következő évek pedig, jó lenne, ha azt is megadnák nekünk, hogy Felsőváros. Tarján és az Északi városrész közlekedésben, szolgáltatásban, kereskedelemben azonos színvonalra kerülhetne.

Tóth Antal: Az a vágyam: hogy ne csak nagy dolgokkal tudjunk bizonyítani, hanem kis dolgokra is figyeljünk. A homokozóba homokot szerezni ma még nem is olyan csekélyesség!

Horváth Károly: Azokban a körzetekben, ahol a következő évek sem hoznak látványos fejlesztést, olyan, jöllehet kis eredményeket kívánok a tanács tagoknak, amelyek sokszor nem is a pénzben múlnak, s az emberek közérzetét mégis hatásosan befolyásolják.

Takács Máté: A szeptemberi tanácsülés napirendjén szerepel majd egy előterjesztés a város permterületeinek ellátásáról. Ha ezt az anyagot felhasználhatnánk a hatodik ötéves tervben a tanácsi munkában például úgy is, hogy a választókerzeteket figyelembe veszik a jelentés készítői, akkor annak összehasonlító adatai megkönyvíthetnek azok munkáját, akik elé naponta kerülnek kisebb-nagyobb, várospolitikai problémák. A nyílt várospolitikának az is egy eszköze lehet, hogy mindegyik tanács tag tudja: az én körzetem így áll, a szomszédos úgy, a városközpontbeli amúgy. És akkor el tudja fogadtatni azt az elvet, hogy gázvezetéket előbb ott fogunk építeni, ahol egy folyóméter vezetékre több fogyasztó jut és nem ott, ahol tizedannyi. A várospolitika említett dokumentumai segítségével sokkal könnyebben tudnánk egy nyelvet beszélni.